

Λεπτομέρεια από το φρέσκο της Κνωσού που υφαίνει η υφάντρα στον αργαλειό μέσα στην έκθεση, παρουσία των επισκεπτών

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Πηνελόπη και Γκάντι κάνουν την Κρήτη να υφαίνει ξανά

Ενα μουσείο ζωντανό πάλλεται ανάμεσα στα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου. Είναι η έκθεση της «Αποστολής Πηνελόπη Gandhi», αφιερωμένη στην ιερή τέχνη της υφαντικής με πολλές εκπλήξεις -όπως ζωντανούς μεταξοσκώληκες που ετοιμάζονται να γίνουν κουκούλια και να «γεννήσουν» μετάξι

Κατερίνα Ι. Ανέστη
6 Ιουνίου 2016, 09:30

Στον πρώτο όροφο του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου, έχοντας φτάσει γοητευμένος από τα συγκλονιστικά εκθέματα, διασχίζοντας την αίθουσα με τις υπέροχες τοιχογραφίες της Κνωσού, συναντά ξαφνικά κανείς μια ζωντανή συνθήκη που αφηγείται μια αδιάκοπη ιστορία της Κρήτης: αυτή της υφαντικής, τέχνης ιερής για το νησί.

Είναι η στιγμή που ο επισκέπτης φτάνει στην αίθουσα όπου έχει εγκατασταθεί η «Αποστολή Πηνελόπη Gandhi» από τα Πανεπιστήμιο των Ορέων με την έκθεση «Ο μίτος της Αριάδνης και ο αργαλειός της Πηνελόπης».

Φημισμένες υφάντρες από την Κρήτη υφαίνουν στον αργαλειό, παραδίπλα στέκεται ένα αντίγραφο μινωικού αργαλειού με βάρη που ανακατασκευάστηκε και τέθηκε σε λειτουργία, ενώ σε μια γωνιά γαλήνια μεταξοσκώληκες μεγαλώνουν πάνω σε φύλλα μουριάς. «Προέρχονται από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» μας εξηγεί η εμπνεύστρια και συντονίστρια της Αποστολής Βαρβάρα Τερζάκη – Παλλήκαρη. «Σε μια δακτυλήθρα τυλιγμένη προσεκτικά τους πήρε μια γνωστή υφάντρα της Κρήτης και την κρέμασε στον κόρφο της. Όταν ένιωσε πως άρχισαν να κουνιούνται, πως άρχισαν να σπάνε τα αυγά, τα άπλωσε σε έναν πεντακάθαρο δίσκο με πανί πάνω σε φύλλα μουριάς. Τώρα μεγαλώνουν και περιμένουμε να γίνουν κουκούλια». Κάθε ένας από τους μεταξοσκώληκες μπορεί να δώσει μέχρι και πέντε κιλά μετάξι.

Δuo υφάντρες, δυο διαφορετικές γενιές και ένα νέο κορίτσι που παρακολουθεί μπροστά στον αργαλειό, στον χώρο της έκθεσης στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Όση ώρα συνομιλούμε, τουρίστες σταματούν έκπληκτοι να παρακολουθήσουν τη διαδικασία, να ρωτήσουν, να μνηθούν σε μια αρχαία διαδικασία ταυτισμένη με τον πολιτισμό και την ιστορία της Κρήτης. Ενα ζωντανό μουσείο, μια βιωματική εμπειρία που συνεχίζεται με τον ίδιο τρόπο, αδιάλειπτα και που κάποια στιγμή εξέπεμψε σήμα κινδύνου, κόντεψε να εκλείψει. Ήταν η στιγμή που ανέλαβε δράση το Πανεπιστήμιο των Ορέων μέσω της Αποστολής που όπως μαρτυρά το όνομά της ενώνει την Πηνελόπη με τον Μαχάτη Γκάντι.

Συνδέεται η γυναίκα σύμβολο της αρετής, της υπομονής, της προσδοκίας και της πίστης με τον οραματιστή ηγέτη που η ενασχόλησή του με τη χειροτεχνία υποδηλώνει μια κοινωνική στάση και αντίσταση.

Η υφάντρα Μαρία Παπαδόση (αριστερά) και η συντονίστρια και εμπνεύστρια της Αποστολής Βαρβάρα Τερζάκη - Παλλήκαρη μπροστά στην ακριβή και λειτουργική ανακατασκευή μινωικού αργαλειού

Διότι αυτός ακριβώς ο τρόπος, ο χειροποίητος, ο προσωπικός, ο ανόθευτος είναι που επιχειρεί η Αποστολή όχι απλώς να μη χαθεί, αλλά να επιστρέψει και να φέρει τα πολύτιμα οφέλη του: Από την ανάπτυξη μικρών παραγωγικών μονάδων που θα ενισχύσουν οικονομικά τα νοικοκυριά σε αυτή την κρίσιμη εποχή, μέχρι την δημιουργία μιας ψυχολογίας που συνδέεται με το επίτευγμα και τη δημιουργία. Άλλωστε οι υφάντρες στην Κρήτη ήταν πρόσωπα ξεχωριστά, σεβαστά.

Αρκεί να παρατηρήσει κανείς προσεκτικά τον αργαλειό που ανακατασκευάστηκε με τους αγνώθες, τα βάρη που τέντωναν τα στημόνια. Η κίνηση των χεριών προς τα πάνω που απαιτεί για να λειτουργήσει, ήταν σχεδόν δοξαστική, σαν επίκληση σε κάτι το θεϊκό. Και είναι αυτό ένα έκθεμα που εντυπωσιάζει, κυρίως τα παιδιά (150 σχολεία έχουν ήδη επισκεφθεί την έκθεση) που στέκονται με έκπληξη. «Λειτουργεί με υπολογιστή;» ή «είναι ρομπότ;» αναρωτιούνται κάποια, ενώ άλλα προσεγγίζουν εξοικειωμένα τον αργαλειό που λειτουργεί συνεχώς, από τις 9 το πρωί ως τις 8 το βράδυ δίπλα. Σε πολλά σπίτια υπάρχουν στην Κρήτη αργαλειοί, γιαγιάδες υφάινουν, είναι μια εικόνα γνώριμη για τα παιδιά.

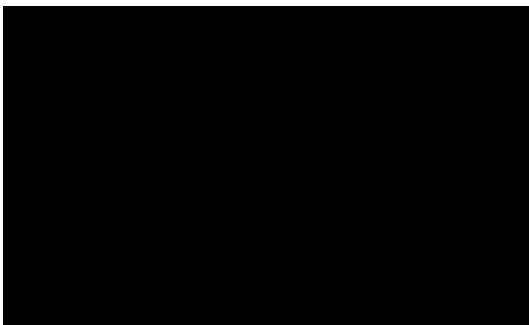

Ζωγραφιές των παιδιών που παρακολούθησαν την έκθεση και εμπνεύστηκαν με μοναδική φαντασία και δημιουργικότητα

Κάποια στιγμή, όσο η υφάντρα δουλεύει στον αργαλειό, δίπλα της κάθετα μια μεγαλύτερη υφάντρα και συζητούν το σχέδιο που υφάινει, τμήμα ρούχου από το υπέροχο φρέσκο «Τοιχογραφία της Πομπής» από την Κνωσό (1500-1400 π.Χ.) που εκτίθεται στη διπλανή αίθουσα. Μια γυναίκα συνομιλεί μαζί τους, ενώ τρεις έφηβοι κάθονται σε μια γωνιά και παρατηρούν. «Έτσι ακριβώς γινόταν η διαδικασία

στην αρχαιότητα» παρατηρεί δίπλα μου η καθηγήτρια Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Κρήτης Ιρις Τζαχίδη. «Ήταν μια συνεργατική διαδικασία. Ο αργαλειός, δε, έμπαινε σε ένα από τα καλά δωμάτια του σπιτιού, με λευκούς τοίχους για να μην μπερδεύονται με τα χρώματα των υφαντών. Οι γυναίκες τραγουδούσαν, υπήρχε θόρυβος, ζωή».

Στην είσοδο της αίθουσας πολλοί θαυμάζουν ένα υπέροχο λευκό φόρεμα με χρυσό κέντημα. «Είναι το φόρεμα της Φρονίμης», εξηγεί η κυρία Τερζάκη – Παλλήκαρη. «Μας ζήτησε να το φάνουμε ο Νίκος Σταμπολίδης για μια ταινία που ετοίμασε για την Φρονίμη και θα προβάλεται στο Μουσείο της Αρχαίας Ελεύθερας». Κουκίδες που ενώνονται στα ίχνη του αρχαίου πολιτισμού και αναδεικνύονται με κάθε δυνατό τρόπο στην Κρήτη που χάρη στο πείσμα ορισμένων ανθρώπων και στο όραμα συνεχίζει να δημιουργεί και να αφηγείται.

Αλλωστε αυτός είναι ένας κεντρικός στόχος του Πανεπιστημίου των Ορέων που ίδρυσε ο Ιωάννης Παλλήκαρης σε συνεργασία με καθηγητές ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων το 2008. Είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση που έχει στόχο να συνδέσει τους κατοίκους των ορεινών περιοχών και της υπαίθρου με αυτούς των αστικών περιοχών, να ενισχύσει την παραδοσιακή οικονομία με μοντέρνα εργαλεία και να αναπτύξει λαϊκά επαγγέλματα που χάθηκαν, να δημιουργήσει οικονομίες μικρής κλίμακας. Για το Πανεπιστήμιο των Ορέων είναι σημαντικό οι επιστήμες, η έρευνα να φύγει από τα έδρανα και να φτάσει στην πραγματική ζωή, δημιουργώντας παραγωγικούς χυμούς και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής.

«Όλη η Κρήτη ξεκίνησε να υφαίνει ξανά, από τη Φαλάσαρνα ως τον Ζάκρο, κυρίως οι νέες γυναίκες» λέει η κυρία Τερζάκη-Παλλήκαρη καθώς παρατηρούμε γυναίκες κάθε ηλικίας να σπεύδουν να μιλήσουν σε μια από τις υφάντρες «ιέρειες» της Κρήτης, την κυρία Μαρία Παπαδόσηφου. Η έκθεση μαρτυρά όμως και τον τρόπο που αντιλαμβάνεται τη λειτουργία ενός ανοιχτού, διαδραστικού μουσείου η διευθύντρια του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου Στέλλα Μανδαλάκη. Αυτή η έκθεση λαϊκής τέχνης μέσα σε ένα σπουδαίο αρχαιολογικό μουσείο αποτελεί χαρακτηριστικό αυτής της προσέγγισης προς την κατεύθυνση της συνεχούς αφήγησης και των ζωντανών πυρήνων δημιουργίας.

Αυτή η ιστορική συνέχεια είναι εμφανής, προφανής. Ουσιαστικά η έκθεση αρχίζει με την επίσκεψη στη βιτρίνα του ισογείου όπου εκτίθενται υφαντικά βάρη (αγνύθες), σκεύη γενεσίματος, ένα μοναδικό σκεύος τυλίγματος του κουβαριού, αλλά και πήλινο δισκίο με σύμβολο Γραμμικής Α΄ γραφής που απεικονίζει κατακόρυφο αργαλειό (1500-1400 π.Χ.) Αυτός είναι ο αργαλειός που ανακατασκευάστηκε για την έκθεση ««Ο μίτος της Αριάδνης και ο αργαλειός της Πηνελόπης».

Μαθητές Δημοτικού παρακολουθούν την Βαρβάρα Τερζάκη-Παλλήκαρη καθώς τους μιλά για την τέχνη της υφαντικής

Ο απόηχος απλώνεται όμως κυριολεκτικά και έξω από την πόλη, εισβάλλει σε κάθε της πτυχή. Είναι χαρακτηριστικό πως ειδικές συνταγές έχουν δημιουργηθεί με αναφορά στην έκθεση στο εστιατόριο «Πράσσειν Αλογα». Για παράδειγμα μπορεί κανείς να γευθεί σαλάτα με ρόκα, αρμύρα, κόκκινη πιπεριά, λιναρόσπορο, μέλι και σάλτσα από εσπεριδοειδή και άγρια βότανα που ονομάζεται «σαλάτα της Αριάδνης», ριζότο με διάφορους καρπούς και αποξηραμένα φρούτα, λιναρόσπορο, ραντισμένο με σκόνη αγριοτριανταφυλιάς που ονομάζεται «Πηνελόπη» ή λαβράκι με γλιστρίδα σβησμένο με μηλόξυδο που ονομάστηκε «Οδυσσεάς». Τις συνταγές εμπνεύστηκε και εκτέλεσε η σεφ Nino Shatirishvili.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο περιώριο της έκθεσης που διαρκεί ως τις 20 Ιουνίου, κάθε Σάββατο και Κυριακή γίνεται σειρά ομιλιών υπό

τον τίτλο «Μικρή Σπουδή του Νήματος-Νοήματος» από τις 17.30 ως τις 19.00. Το Σάββατο 11 Ιουνίου θα μιλήσουν οι Εφη Σαπουνά-Σακελλαράκη (αρχαιολόγος), Νικόλαος Παρίσης (καθηγητής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης) και Πόπη Κονσολάκη (συστημική σύμβουλος Ψυχολογίας). Την Κυριακή 12 Ιουνίου θα μιλήσουν οι Αρχοντούλα Παπααναγιώτου (δικηγόρος), Γιώργος Σαμώνης (καθηγητής Παθολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης), Ελενα Ιωάννου (Αποστολή Πηνελόπη Gandhi), Τίνα Δασκαλαντωνάκη, (Αποστολή Πηνελόπη Gandhi).

Το φόρεμα της Φρονιμής που ύφανε η Αποστολή Πηνελόπη Gadhi για τις ανάγκες του βίντεο που θα προβάλεται στο Μουσείο Αρχαίας Ελεύθερας το οποίο εγκαινιάζεται στις 19 Ιουνίου

Το Σάββατο 18 Ιουνίου θα μιλήσουν οι Dr. Sudha Kankaria («Save Girl Child» mission, Ινδία) , Γεώργιος Νικολακάκης (αναπληρωτής καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, Μανώλης Γ. Ανδρουλιδάκης (σύμβουλος καθηγητής Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου), Αμαλία Φιλλιπάκη (υποδιευθύντρια Σχολείου Ευρωπαϊκής Παιδείας Ηρακλείου). Την Κυριακή 19 Ιουνίου θα μιλήσουν οι Στέλλα Μανδαλάκη (προϊσταμένη, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου), Βαρβάρα Τερζάκη-Παλλήκαρη (εμπνεύστρια-συντονίστρια της Αποστολής Πηνελόπη Gandhi), Λουίζα Καρατιδάκη (ιστορικός τέχνης, Κέντρο Λαογραφίας Ακαδημία Αθηνών).

Αν θέλετε να παίρνετε τα newsletters του Protagon [ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ](#)

Διαβάστε ακόμη...

Τα DVD TV Series που αλλάζουν τον τρόπο που βλέπουμε...

Το Μπορντό απέκτησε το δικό του «Μουσείο Γκούγκενχάιμ»

Ελεύθερα/ Το νέο μουσείο της Κρήτης που «επαληθεύει τον Όμηρο»

Οι σημαντικότεροι καλλιτεχνικοί θησαυροί στον κόσμο κρύβονται σε κοντέινερ

Protagon.

Ιστορίες για να σκεφτόμαστε διαφορετικά

[ΑΡΧΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ](#) | [ΟΡΟΙ ΧΡΗΣΗΣ](#) | [ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ](#) | [ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Newsletters

[Εγγραφή](#)

Copyright 2015 Protagon. All rights reserved

Protagon.

Ιστορίες για να σκεφτόμαστε διαφορετικά

Πλοηγηθείτε στο
Protagon

[Galleries](#)

Newsletter

[Εγγραφή](#)

[ΑΡΧΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ](#) | [ΟΡΟΙ ΧΡΗΣΗΣ](#) | [ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ](#) | [ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)